

Barnkonsekvensanalys i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

Anvisningar

Barnkonsekvensanalys i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland – Anvisningar

© Kyrkostyrelsen

Publikationer från Ev.-luth. kyrkan i Finland 22, Kyrkan och verksamheten

Rekommendationer, anvisningar och handledningar

Ärendenummer: 2010-00063

Publikationsseriens utformning: Unigrafia / Hanna Sario

Publikationens layout: gstj / Teemu Junkkaala

ISBN 978-951-789-489-0 (hft)

ISBN 978-951-789-490-6 (pdf)

ISSN 2341-9393 (tryckt)

ISSN 2341-9407 (webbpublikation)

Tryckning: Unigrafia, Helsingfors 2015

INNEHÅLL

FÖRORD: "LÅT BARNEN KOMMA OCH HINDRA DEM INTE."	4
1. INLEDNING	5
2. BARNKONSEKVENSPANALYS I KYRKANS BESLUTFATTANDE	7
2.1. Centrala frågor i samband med barnkonsekvensanalys	7
Vilka beslut gäller barnkonsekvensanalysen?	
Vem ansvarar för barnkonsekvensanalysen?	
Hur ska barnkonsekvensanalysen organiseras lokalt?	
I vilket skede av beslutsfattandet ska barnkonsekvensanalysen göras?	
Vad ska analyseras?	
Hur utförs analysen i praktiken?	
En hurdan konsekvensanalys är tillräcklig?	
Vad innebär det att reda ut barns och ungas åsikter?	
Vilken roll har barnombuden i barnkonsekvensanalysen?	
2.2. Barnkonsekvensanalysens olika faser i beslutsfattandet	11
1. Ärendet kommer upp till behandling	
2. Identifiering av konsekvenser och insamling av information	
3. Insamling av information, beskrivning av konsekvenserna och sammandrag	
4. Beslutsförslag	
5. Beslut	
6. Information om beslutet	
7. Uppföljning, bedömning	
3. BARNKONSEKVENSPANALYS UR ETT BREDARE PERSPEKTIV	14
3.1. Barnet i kyrkan och samhället	14
3.2. FN:s konvention om barnets rättigheter	15
3.3. Barnets bästa	17
3.4. Barnkonsekvensanalys som ett verktyg för tillgodoseende av barnets rättigheter	18
4. TILLÄMPNING AV BARNKONSEKVENSPANALYS I FÖRSAMLINGENS VERKSAMHET	20
5. PRAKTISKA HJÄLPMEDEL	22
5.1. Olika sätt att utreda barns och ungas åsikter	22
5.2. Checklistor och blanketter	23
6. EXEMPEL	28
7. MATERIAL	34
7.1. Konventionen om barnets rättigheter i förkortad version	34
7.2. Övrigt material	36

FÖRORD: "LÅT BARNEN KOMMA OCH HINDRA DEM INTE."

Denna uppmaning som Jesus gav sina lärjungar och hela sin kyrka är aktuell nu när kyrkoordningens bestämmelse om barnkonsekvensanalys i beslutsfattandet träder i kraft i vår kyrka den 1 januari 2015. Med barn avses här alla som är under 18 år.

"Låt barnen komma" är ett budskap som sakkunniga och beslutsfattare inom fostern uppmanas förbinda sig till, såväl i samhället som inom kyrkan. Barn och unga ska inte betraktas som ofullgångna utan som värdefulla och fullkomliga människor precis som de är. Fullkomlig mänsklighet är inte något som uppnås först i vuxen ålder.

"Låt barnen komma" är en inställning som betonas kraftigt också i FN:s konvention om barnets rättigheter där barndomen ses som ett fundament för hela levnadsloppet. Konventionen om barnets rättigheter lyfter fram barnets sociala trygghet, etiska och moraliska tillväxt och rätt att uttrycka sig. Barnet behöver inte bli någon för att vara värdefullt.

Att tillåta betyder att barnet har rätt att komma, vara närvarande, säga sin åsikt och påverka. Det är livsviktigt för barn och unga som söker sin plats i livet att bli tagen på allvar i sin egen ålder och som en unik person. Det är vår uppgift att stödja och förstärka barnens och de ungas självförtroende och självkänsla.

Den punkt i kyrkoordningen som gäller barnkonsekvensanalys börjar med orden "För att främja barnets bästa". I beslutsfattandet inom kyrkan förbinder vi oss att främja barnets bästa när vi tillåter barnet komma och vara. Vi tillåter barnet komma när vi begrundar vilka konsekvenser de beslut vi fattar har för barn och unga och deras liv. Det här är en bra utgångspunkt för kyrkans beslutsfattande och verksamhet.

Barnkonsekvensanalysen tvingar oss att se över våra tanke sätt och verksamhetsmodeller. Därigenom blir vi mer medvetna om barnens och de ungas liv och deras delaktighet i församlingen.

Kyrkan är en gemenskap vars alla medlemmar har kallats att leva i kontakt och växelverkan med varandra. I en gemenskap för alla åldrar har också barn och unga sin egen plats och uppgift som inte grundar sig på deras egenskaper, ställning, förmågor eller exempelvis ålder utan i sista hand på människans unika värde som Guds avbild.

Det är viktigt att församlingarna uppmärksammar den nya bestämmelsen i kyrkoordningen. Det är viktigt för alla barn och unga som på så sätt uppmärksammas som medlemmar av sin gemenskap. Det är också viktigt för kyrkan som därigenom bygger upp en gemenskap där varje medlems medverkan är betydelsefull.

Paragrafen om barnkonsekvensanalys gäller beslut inom förvaltningen. Samtidigt rekommenderas att barnkonsekvensanalys tillämpas i större utsträckning i all församlingsverksamhet. Beslutsfattande och verksamhet går hand i hand, förvaltningen tjänar verksamheten och verksamheten ger värdefull information till stöd för beslutsfattandet.

Jag är övertygad om att det gör hela kyrkan gott att beakta barnens och de ungas bästa. Därför hoppas jag att Du som beslutsfattare och anställd inom kyrkan vill bidra till att bygga upp en kyrka som uppmärksammar barn och unga. Dessa anvisningar utgör ett gott stöd för dig i ditt arbete.

Kari Mäkinen
ärkebiskop

INLEDNING

Kyrkomötet för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fattade i maj 2014 ett beslut om att ta in en bestämmelse om barnkonsekvensanalys i kyrkoordningen:

23 kap.

KOMPLETTERANDE BESTÄMMELSER

3 §

För att främja barnets bästa ska kyrkliga myndigheter i sin beredning av beslut analysera och beakta beslutets konsekvenser för barn. Konsekvensanalysen utförs av den myndighet som först behandlar ärendet.
Med barn avses alla som inte fyllt 18 år.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2015.

Syftet med ändringen i kyrkoordningen är att bidra till att barnets välmående förbättras på alla områden i kyrkan och samhället.

Målet är att

- främja barnets bästa i kyrkans beslutsfattande och verksamhet
- bättre beakta barnens åsikter och stärka deras delaktighet i kyrkans verksamhet
- göra barnets mänskliga rättigheter mer kända inom kyrkan
- främja genomförandet av kyrkans egen teologiska uppgift och strategiska mål

Grunderna för barnkonsekvensanalysen bottnar såväl i FN:s konvention om barnets rättigheter som i kyrkans egen självförståelse.

Så tog han ett barn och ställde det framför dem,
lade armen om det och sade: "Den som tar emot ett sådant
barn i mitt namn, han tar emot mig. Och den som tar emot mig,
han tar inte emot mig utan den som har sänt mig."

Mark.9:36-37

Analysen av beslutens konsekvenser för barn är en konkret metod för att genomföra FN:s konvention om barnets rättigheter i praktiken och främja det övergripande välbefinnandet, delaktigheten och påverkningsmöjligheterna för alla barn och unga under 18 år. Samtidigt realiserar också målen för kyrkans egna strategier och utvecklingsdokument.

Enligt konventionen om barnets rättigheter ska barnets bästa komma i främsta rummet i åtgärder som gäller barn. Barnets bästa realiserar när barnets rättigheter tillgodoses så bra som möjligt.

Barnkonsekvensanalysen är ett verktyg och en metod för att granska beslutsfattandet ur barns och ungas synvinkel. På så sätt försöker man finna de lösningar som är bäst med tanke på deras välbefinnande och för att deras rättigheter ska tillgodoses. I beslutsfattandet ska barns och ungas bästa beaktas så bra som möjligt.

Barnkonsekvensanalysen är ett redskap för förhandsbedömning. Förhandsbedömningen görs för att konsekvenserna av besluten ska vara så klara som möjligt när besluten fattas. Beslutsfattarna ska ha möjlighet att jämföra de olika alternativens fördelar och nackdelar när de fattar beslut. Samtidigt kan man förstärka de positiva konsekvenserna av beslutet och bereda sig på och lindra de negativa.

2. BARNKONSEKVENSPANALYS I KYRKANS BESLUTFATTANDE

2.1 Centrala frågor i samband med barnkonsekvensanalys

I 23 kap. 3 § i kyrkoordningen föreskrivs att kyrkliga myndigheter i sin beredning av beslut ska beakta beslutets konsekvenser för alla barn och unga under 18 år.

De kyrkliga myndigheterna kan själva bestämma på vilket sätt barnkonsekvensanalysen organiseras och med vilka metoder analysen genomförs i det praktiska beslutsfattandet. Det väsentliga är att barnkonsekvensanalysen så bra som möjligt anknuter till den aktuella myndighetens beslutspraxis och att genomförandet av analysen säkerställs.

I detta avsnitt behandlas de centrala frågorna i samband med barnkonsekvensanalys.

VILKA BESLUT GÄLLER BARNKONSEKVENSPANALYSEN?

Bestämmelsen gäller alla beslut som en kyrklig myndighet fattar på olika nivåer i kyrkans organisation. Beslutets konsekvenser för barn ska analyseras i samband med beslut som fattas i de olika organen i församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift samt i kyrkans centralförvaltning.

I praktiken ska man vid beredningen av alla beslut kontrollera om beslutet har konsekvenser för barn och unga. Om det konstateras att beslutet inte har sådana konsekvenser fortgår beredningen normalt. Om det efter en preliminär kartläggning konstateras att beslutet har konsekvenser för barn och unga görs en noggrannare analys av dem.

VEM ANSVARAR FÖR BARNKONSEKVENSPANALYSEN?

Barnkonsekvensanalysen utförs av det organ som först behandlar ärendet. I praktiken är det den som bereder ett beslut som ska genomföra barnkonsekvensanalysen som en del av den normala beredningen.

På församlingsnivå förpliktar bestämmelsen församlingarnas kyrkofullmäktige och kyrkoråd, och i de kyrkliga samfälligheterna församlingsråden, gemensamma kyrkorådet och gemensamma kyrkofullmäktige. Analysen görs vanligen i kyrkorådet eller gemensamma kyrkorådet, som också bereder ärenden för kyrkofullmäktige, eller i församlingsrådet. Om ett ärende avgörs av direktionen eller bereds av den ska även barnkonsekvensanalysen göras i samma organ. Det viktigaste är att barnkonsekvensanalysen är utförd när ett slutgiltigt beslut tas i ärendet.

Bestämmelsen förpliktar beslutsfattarna. Om beslutanderätt som ankommer på ett visst organ har delegerats till en tjänsteinnehavare är han eller hon ansvarig för att barnkonsekvensanalysen utförts innan beslutet fattas.

Om ett ärende som församlingen fattat beslut om underställs domkapitlet eller Kyrkostyrelsen för beredning ska analysen göras redan på församlingsnivå.

På stiftsnivå är de beslutande organen stiftsfullmäktige, domkapitlet och, som enskild myndighet, biskopen. Även domkapitlets behörighet kan ha delegerats till en tjänsteinnehavare. Inom centralförvaltningen är de beslutande organen närmast Kyrkostyrelsens plenum, ämbetskollegiet, tjänsteinnehavarna och biskopsmötet. Varje organ kan själv bestämma hur och i vilken omfattning barnkonsekvensanalysen bäst kan göras. Analysen kan göras på många olika sätt beroende på i vilket ärende beslut ska fattas och praxisen hos den kyrkliga myndighet som fattar beslutet.

HUR SKA BARNKONSEKVENSPANALYSEN ORGANISERAS LOKALT?

För att underlätta den praktiska verksamheten är det till fördel om den praxis och arbetsfördelning som ska iakttas i barnkonsekvensanalysen tas in till exempel i organens instruktioner eller något annat dokument som reglerar verksamheten.

Utgångspunkten är att det inte förutsätter specialkompetens att göra en barnkonsekvensanalys men att det kan kräva en viss övning i metoderna för förhandsbedömning. I vissa omfattande beslut med långtgående följder kan specialkunskaper i förhandsbedömning behövas.

I VILKET SKEDE AV BESLUTFATTANDET SKA BARNKONSEKVENSPANALYSEN GÖRAS?

Bestämmelsen i kyrkoordningen gäller förhandsbedömningen av beslutens konsekvenser för barn och barnkonsekvensanalysen görs därför under beslutets beredningsskede. Barnkonsekvensanalysen utgör en del av den normala beslutsberedningen på samma sätt som till exempel bedömningen av beslutens ekonomiska konsekvenser eller miljökonsekvenser.

VAD SKA ANALYSERAS?

Objektet för barnkonsekvensanalysen är de följder som ett beslut kan ha för barns och ungas (under 18 år) övergripande välbefinnande och realiseringen av deras rättigheter (barnets bästa). Analysen görs inte från de enskilda barnens synvinkel utan barn och unga granskas som grupper. Barnens och de ungas olikheter och jämlikhet ska dock beaktas i analysen (se Checklista: Olikheter mellan barn/unga s. 24.) I analysen beaktas både direkta och indirekta konsekvenser och såväl positiva som negativa följder.

Direkta konsekvenser:

Konsekvenser för hälsa, mänskliga relationer, boende, rörlighet, delaktighet och deltagande samt jämlikhet.

Indirekta konsekvenser:

Konsekvenser för familjens ekonomi och service, konsekvenser för samhället och området samt sociala relationer.

Beslut med direkta konsekvenser för barn kan gälla till exempel resurser och lokaler för verksamhet bland barn och unga samt deras möjlighet att delta, uttrycka sin åsikt och påverka verksamhetens innehåll. Indirekta konsekvenser kan följa av beslut som hör samman med långsiktiga planer, barnens föräldrar eller kostnaderna för deltagande.

Det väsentliga är att förutse konsekvenserna av de beslut som har den största och mest långtgående inverkan på barn och unga. Detta innebär att barnkonsekvensanalysen ska vara särskilt grundlig när beredningen gäller

- långsiktiga planer
- verksamhets- och ekonomiplaner
- inrättande, indragning eller ändring av tjänster, befattningar och uppdrag
- församlingens strukturreform.

Samtidigt har många saker som ter sig obetydliga i vuxnas ögon stor betydelse för barn och unga i deras vardag. Med tanke på barnets bästa ska därför beslutens konsekvenser beaktas både med avseende på barns och ungas situation i dag och deras framtid.

HUR UTFÖRS ANALYSEN I PRAKTIKEN?

Den som bereder beslutet bedömer hur omfattande analysen ska vara. Olika modeller och metoder har tagits fram till hjälp för bedömningen. I mindre ärenden kan beredaren använda en minneslista och i mer omfattande beslut kan bedömningen underlättas av olika blanketter (se avsnitt 5.2. Checklistor och blanketter s. 23–27).

Under beredningen av beslutet samlas all sakkunskap och information som finns om det ärende beslutet gäller samt om barn och unga i detta sammanhang. Vid beredningen av till exempel ett byggbeslut är det bra att samarbeta med såväl anställda inom fostran som byggt experter, så att båda parternas sakkunskap kan kombineras för att finna den bästa lösningen.

Det centrala för identifieringen av konsekvenserna är att tillräcklig information skaffas om barns och ungas situation i området generellt, om deras utveckling och behov och om deras egna åsikter. Dessutom behövs kunskap om det centrala innehållet i konventionen för barnets rättigheter.

Vid insamlingen av de uppgifter som behövs för barnkonsekvensanalysen kan till exempel de anställda inom församlingens barn- och familjearbete, diakoni och ungdomsarbete vara till stor hjälp. Detsamma gäller kyrkans och församlingens statistik samt barnombuden, olika enkäter och undersökningar som tagits fram av barnombudsmannens byrå, kommunens välfärdsplan för barn och unga samt utredningar som gjorts i samband med denna.

Barnkonsekvensanalysens olika faser beskrivs i avsnitt [2.2.](#)

EN HURDAN KONSEKVENSANALYS ÄR TILLRÄCKLIG?

Alla konsekvenser kan inte bedömas på förhand. I synnerhet i fråga om indirekta konsekvenser är det omöjligt att helt förutse vad som kommer att hända till exempel om flera år. Trots detta är det viktigt att med hjälp av all tillgänglig information förutse beslutens konsekvenser för barn och unga så långt det är möjligt.

Skyldigheten att göra en analys uppfylls till exempel genom att beredaren kartlägger de förutsebara konsekvenserna utifrån den information som finns att tillgå. Informationen ska vara tillräckligt mångsidig och omfattande med hänsyn till det ärende som behandlas. Beslut som gäller små ärenden kräver inte lika omfattande information och utredningar som utredningen av konsekvenserna av beslut som har följder långt in i framtiden, som till exempel strategier och församlingssammanslagningar. Konsekvenserna utreds i beredningsdokumenten eller motiveringen till beslutet och beaktas vid beslutsfattandet.

Även om bestämmelsen förpliktar till en förhandsbedömning kan konsekvenserna också analyseras efter att beslutet verkställts (uppföljning). Detta är befogat särskilt i situationer där förhandsanalysen av någon orsak har varit svår att genomföra eller om det kommit in ny information efter att beslutet fattats. Med hjälp av nya beslut kan man då påverka de negativa konsekvenser som kommit fram vid uppföljningen.

VAD INNEBÄR DET ATT REDA UT BARNS OCH UNGAS ÅSIKTER?

Barns och ungas åsikter utgör en del av den information som behövs som stöd för ett beslut. Bestämmelsen i kyrkoordningen förpliktar inte till att reda ut barns och ungas åsikter i samband med barnkonsekvensanalysen. Det går dock inte att ta reda på vilken lösning som är bäst ur barns och ungas synvinkel utan att samtidigt vara intresserad av deras egna åsikter. När barnets bästa analyseras är det viktigt att respektera barnens och de ungas rätt att fritt uttrycka sin åsikt i alla ärenden som gäller dem själva samt få dessa åsikter beaktade. Barn och unga har som experter på sitt eget liv sådan information som vuxna inte har. Därför måste också barn och unga delta i analysen även om det definitiva beslutet kan avvika från deras uppfattning.

Vid utredningen av barns och ungas åsikter kan tidigare gjorda enkäter och utredningar utnyttjas. Församlingen kanske har låtit göra en allmän utredning om barns och ungas åsikter och man kan också ha tillgång till enkäter som gjorts inom verksamheten. Om sådana inte finns att tillgå kan en ny utredning eller enkät göras.

I praktiken kan åsikterna klarläggas till exempel inom församlingens klubb- eller lägerverksamhet, på ungdomskvällar, inom skolsamarbetet eller som en öppen enkät till exempel på församlingens webbplats. På så sätt kan också de barn och unga som inte aktivt deltar i verksamheten uttrycka sin åsikt. Barnens åsikter kan också utredas i samarbete med både barn och föräldrar, särskilt i fråga om små barn. Det väsentliga är att utredningen fokuserar på vad som är viktigt för barn och unga uttryckligen i det ärende som beslutet gäller.

Utredningen av åsikter ska förläggas till ett sådant skede att resultaten kan beaktas i beredningen av beslutet. I utredningen av åsikter ska barnens och de ungas ålder beaktas och metoderna väljas enligt denna. Det ska vara frivilligt och motiverande för dem att delta. Det är också viktigt att se till att barnen och de unga får tillräcklig information om beslutsprocessen och sin egen roll i den.

VILKEN ROLL HAR BARNOMBUDEN I BARNKONSEKVENSANALYSEN?

Många församlingar har utsett barnombud som kan vara till hjälp vid barnkonsekvensanalysen. Det är bra om det finns två barnombud, den ena förtroendevald

och den andra församlingsanställd, så att de som arbetspar kan sköta vissa av uppgifterna i samband med barnkonsekvensanalysen. Barnombuden kan till exempel ha följande uppgifter:

- ungera som sakkunniga i ärenden som gäller barnkonventionen samt barns och ungas ärenden så att beredaren av beslutet kan konsultera barnombuden i olika skeden av beredningen
- Delta i utbildning om barnkonsekvensanalys och förmedla aktuell information till församlingarnas anställda och förtroendevalda
- Organisera utredningen av barns och ungas åsikter
- hjälpa beredaren att i föredragningslistan plocka ut de beslut som har konsekvenser för barn

Det är viktigt att barnombudens roll, befogenheter och ansvar anges tydligt. Det är särskilt viktigt att se till att hela ansvaret för barnkonsekvensanalysen inte flyttas över från den egentliga beredaren av ärendet till barnombuden.

2.2. Barnkonsekvensanalysens olika faser i beslutsfattandet

Varje organ kan själv bestämma på vilket sätt och med vilka metoder barnkonsekvensanalysen inför besluten görs. I detta avsnitt beskrivs en modell för hur barnkonsekvensanalysen kan genomföras i beslutsfattandet. I praktiken överlappar de olika faserna delvis varandra eller pågår parallellt.

1. ÄRENDET KOMMER UPP TILL BEHANDLING

- Ärendet kommer upp till behandling antingen internt inom förvaltningen, dvs. på eget initiativ, eller genom ett initiativ, en ansökan eller en anhållan från en utomstående.
- Preliminärt kartläggs huruvida beslutet i ärendet har konsekvenser för barn och unga. Frågorna på minneslappen och kriterierna för barnets bästa kan vara till nytta (se s. 23).
- Om ärendet befinner sig ha konsekvenser för barn och unga inleds en noggrannare analys av konsekvenserna. Analysens omfattning beror på ärendets karaktär.

2. IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER OCH INSAMLING AV INFORMATION

- För att konsekvenserna ska kunna identifieras behövs information om vad som är viktigt för barns och ungas övergripande välbefinnande och rättigheter i det ärende som ska avgöras (utredning av barnets bästa). De är också viktigt att beakta olikheterna och jämlikheten mellan barn och unga. En checklista kan vara till hjälp: Olikheter mellan barn / unga (se s. 24).
- Man ska utreda vilken information som redan finns, huruvida den är tillräcklig eller om mer behövs.

Om beslutet gäller till exempel byggandet av en verksamhetslokal ska information samlas in om hurdan verksamhet för barn och unga som ska ordnas i lokalen och vad som ur målgruppens synvinkel är viktigt i fråga om inredning och säkerhet. Man bör beakta också barn med funktionshinder och andra begränsningar.

- Information kan fås till exempel av anställda inom fostran, förtroendevalda, föräldrar, lärare och socialarbetare och ur statistik och utredningar. Även sakkunniga i den aktuella frågan samt barnen och de unga själva kan bidra med information.
- Vid utredningen av barns och ungas åsikter kan man också utnyttja tidigare utredningar och enkäter om liknande ärenden. När åsikterna utreds ska fokus ligga på det som är viktigt för barn och unga i fråga om det ärende som beslutet gäller. Ambitionen är att ta reda på vilka följder beslutet har för deras liv utgående från deras egen erfarenhet och uppfattning. När barnens och de ungas åsikter utreds kommer ofta nya idéer och beslutsalternativ fram. Det är viktigt att dessa antecknas.

3. INSAMLING AV INFORMATION, BESKRIVNING AV KONSEKVENSERNA OCH SAMMANDRAG

- Uppgifterna sammanställs och konsekvenserna beskrivs till exempel med hjälp av en blankett. När en blankett används blir man tvungen att förenkla och sammanfatta beskrivningarna, vilket gör det lättare att jämföra olika beslutsalternativ.
- I sammandraget analyserar man de insamlade uppgifterna och jämför de olika alternativens konsekvenser för barns och ungas bästa. Syftet är att beakta det centrala innehållet i barnkonventionen.

Analysen kan utgå från till exempel följande frågor:

- Vilka positiva eller negativa följder har olika beslutsalternativ för barns och ungas övergripande välbefinnande (fysiska, psykiska, mentala, andliga)?
- Vilket alternativ har flest positiva konsekvenser för barns och ungas välbefinnande?
- Har beslutsalternativen olika slags följder för olika åldersgrupper bland barn och unga under 18 år eller olika följder för flickor och pojkar?
- Vilka konsekvenser har olika beslutsalternativ till exempel för olika språk- och andra minoriteter, samer, barn som bor på olika håll i församlingen eller är i olika ställning ekonomiskt osv.? (se checklistan: Olikheter mellan barn / unga s. 24).
- Förekommer det motstridiga intressen mellan olika grupper av barn och unga?
- På vilket sätt påverkar beslutet de sämst lottade barnen och ungdomarna?

4. BESLUTSFÖRSLAG

- Beredaren lägger fram ett beslutsförslag med beaktande av den information som genom barnkonsekvensanalysen tagits fram om beslutets konsekvenser för barn och unga.
- Om beslutsförslaget är något annat än det alternativ som vore bäst för barn och unga ska man
 - motivera varför just det beslutsalternativet valts (ekonomiska aspekter e.d.)
 - beskriva hur de negativa konsekvenser som eventuellt åsamkas barn och unga kan lindras.

5. BESLUT

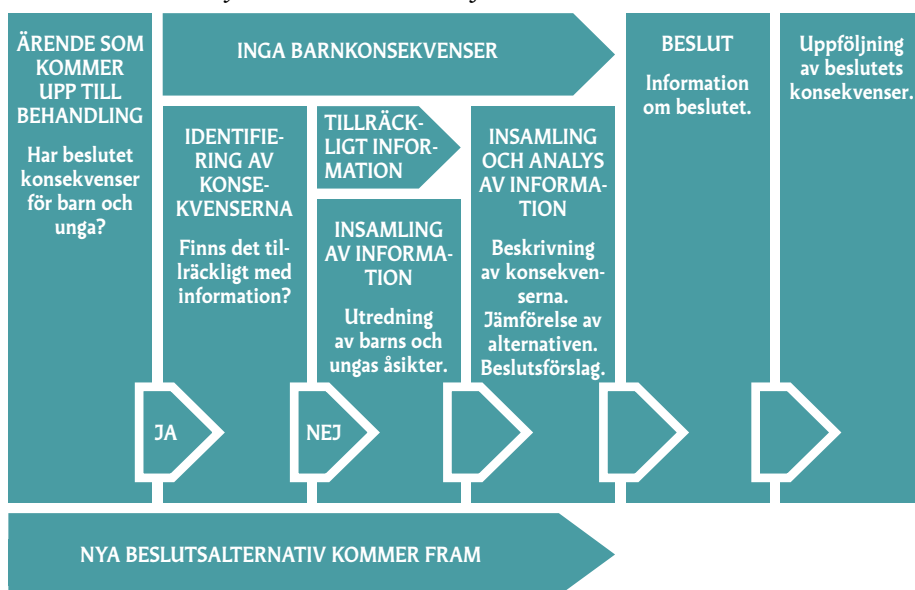
6. INFORMATION OM BESLUTET

- Information om beslutet ska även ges till de barn och unga som berörs av det.

7. UPPFÖLJNING, BEDÖMNING

- Det hör till god förvaltningssed att beslutsfattarna följer upp huruvida beslutet har lett till de konsekvenser som eftersträvats. När beslutets konsekvenser följs upp och en efterhandsbedömning görs är det viktigt att även utreda barnens och de ungas uppfattning om vilka konsekvenser beslutet har haft i deras liv.
- Uppföljningen och efterhandsbedömningen i anslutning till barnkonsekvensanalysen kan lämpligen göras till exempel i samband med verksamhetsberättelsen.

Barnkonsekvensanalys som en del av beslutsfattandet.

3. BARNKONSEKVENSPANALYS UR ETT BREDARE PERSPEKTIV

3.1. Barnet i kyrkan och samhället

I barnkonsekvensanalysen förenas kyrkans egen självförståelse, konventionen om barnets rättigheter och god förvaltningssed.

När kyrkan värnar om barn och unga följer kyrkan Jesu eget exempel. Jesus framhåller vikten av att ta hand om barnen, barnens värde och betydelse samt deras roll som förebilder för vuxna. Den bild av barnet som ges i Bibeln framhåller ofta barnets kraftlöshet och skyddslöshet, men samtidigt förknippas barnet med en särskild förmåga att se samt med hopp och löften. Den bild av barndomen som bibeln förmedlar uppmuntrar kyrkan att såväl värna om barnens och de ungas välmående som att beakta deras åsikter. Med hjälp av barnkonsekvensanalysen förstärker kyrkan sålunda sin uppgift som utgår från kyrkans egna teologiska grunder.

Den kristna kyrkans uppgift grundar sig på dop- och missionsbefallningen. Alla som är döpta har samma värde inför Gud och som medlemmar av kyrkan. En kyrka som värdesätter barn hör, ser och tar barnet på allvar som kyrkans medlem både i verksamheten och i förvaltningen. Barnen och de unga har mycket att ge kyrkan och om deras påverkningsmöjligheter utökas berikar det därför församlingen och hela kyrkan.

Även i kyrkans egna strategier och dokument finns motiveringar för barnkonsekvensanalysen och för barns och ungas delaktighet. I dem framhålls vikten av att skapa en delaktig kyrka och stärka medlemskapet. Ambitionen är att medlemskapet ska komma till uttryck också i att församlingsmedlemmarna kan delta i planeringen och genomförandet av verksamheten och kunna ta i bruk sina egna förmågor i sin församling. Denna ambition gäller alla medlemmar och därför också barn och unga.

Eftersom ungdomar under 16 år inte kan ha inflytande i församlingen via rösträtt och valbarhet behövs andra metoder för att säkra deras inflytande. Barnkonsekvensanalysen är en konkret metod för detta.

Erfarenheterna av barns och ungas deltagande i beslutsfattandet har visat att de ofta har en naturlig förmåga att ta hänsyn till andra människor och deras behov. Möjligheterna till delaktighet och deltagande ökar också deras intresse för gemensamma frågor.

Undersökningar visar att de barn och unga som har möjlighet att påverka sitt eget liv mår bättre än de som saknar dessa möjligheter. Delaktighet ökar livsglädjen, livsmodet och framtidshoppet för barn och unga. Att bli sedd och hörd och kunna påverka sitt eget liv utvecklar och stärker en positiv och sund jagbild.

Barnkonsekvensanalysen är till nytta för beslutsfattandet på många plan. En förhandsbedömning av konsekvenserna gör det lättare att fatta rätt beslut eftersom analysen lyfter fram information om hur beslutet påverkar människors välbefinnande. Samtidigt ger analysen en möjlighet att behandla motstridiga syften och synvinklar, öka öppenheten i planeringen och beslutsfattandet samt förstärka gemenskapssynvinkeln.

I det finländska samhället är kyrkan en viktig aktör i fråga om främjandet av barnens, de ungas och familjernas välbefinnande. Ur barns och ungas synvinkel kan deras välbefinnande inte granskas enbart utifrån den verksamhet som sker i kyrkan, utan deras hela livsmiljö ska beaktas. Därför ska hela samhället arbeta i samma riktning till förmån för att barn och unga ska ha ett gott liv. När barnkonsekvensanalys genomförs inom kyrkan stärker det samtidigt kyrkans roll i de olika aktörernas gemensamma ansträngningar för ett bättre liv för barn och unga. Den gemensamma faktorn för detta samarbete är [FN:s konvention om barnets rättigheter](#).

3.2. FN:s konvention om barnets rättigheter

FN:s konvention för barnets rättigheter är en särskild människorättskonvention som gäller barn och utgör en del av den gällande lagstiftningen. Den har utarbetats för att trygga barnets särskilda behov och deras bästa. Konventionen gäller alla under 18 år.

Konventionen om barnets rättigheter antogs av Förenta Nationernas nationalförsamling år 1989. Alla världens länder med undantag av tre är parter i konventionen. Finland ratificerade konventionen 1991. Konventionen är i Finland förpliktande för staten, kommunerna, barnens föräldrar och andra aktörer såsom kyrkan. Konventionsstaterna måste också säkerställa att barnet får den information och de råd det behöver för att kunna utöva sina rättigheter.

De mänskliga rättigheterna tillkommer varje barn utan krav på några särskilda prestationer eller förpliktelser. De mänskliga rättigheterna innefattar också en uppväxt som fostrar till respekt för andra människors värde och mänskliga rättigheter. Denna fostran är en uppgift och skyldighet för de vuxna.

FN:s deklaration om barnets rättigheter innehåller sammanlagt 54 artiklar av vilka de viktigaste utgörs av följande fyra principer:

1. Barnets rättigheter gäller alla barn. Inget barn får diskrimineras på grund av barnets eller dess föräldrars egenskaper, åsikter eller ursprung. (Artikel 2).
2. Vid alla beslut som rör ett barn ska barnets bästa prioriteras. De vuxna ska bedöma vad som i varje situation är bäst för barnet och fatta beslut i enlighet med detta. Barnets bästa tillgodoses när barnets alla rättigheter beaktas och barnets övergripande välbefinnande främjas. (Artikel 3).
3. Barnet har rätt till ett gott liv, till att överleva och utvecklas individuellt. Ett gott liv avser både barnets fysiska hälsa och den andliga, moraliska, psykiska och sociala utvecklingen. (Artikel 6).
4. Barnets åsikter ska utredas och beaktas. Barnet har rätt att fritt uttrycka egna åsikter i alla frågor som rör honom / henne. Barnets åsikter ska beaktas med hänsyn till dess ålder och mognadsgrad. (Artikel 12).

Den rättsliga grunden för barnkonsekvensanalysen i samhället är dels FN:s konvention om barnets rättigheter, dels den finländska lagstiftningen.

Finlands grundlag är förpliktande för alla finländare och därmed även kyrkan i egenskap av offentligrättslig aktör. I grundlagen föreskrivs att den enskilde har rätt att ta del i och påverka samhällets och livsmiljöns utveckling. Enligt lagen är det förbjudet att särbehandla människor på grund av ålder utan godtagbart skäl. Därför ska också det allmänna främja möjligheterna för deltagande och påverkan för alla under 18 år. Bestämmelsen i Finlands grundlag förutsätter att barnen bemöts likvärdigt och jämlikt när tjänster planeras, och att barnen har rätt till medinflytande enligt sin utvecklingsnivå i frågor som gäller dem själva.

I *kommunallagen* finns bestämmelser om kommuninvånarnas rätt att delta och påverka. Enligt kommunallagen kan invånarnas möjligheter att påverka främjas bland annat genom att invånarna får hjälp när de tar egna initiativ till att sköta, bereda och planera ärenden. I kommunallagen har kommuninvånare inte definierats enligt ålder, varför lagen gäller personer i alla åldrar, också barn och unga.

Ungdomslagen föreskriver att barn och unga ska beredas möjlighet att delta i behandlingen av ärenden som rör ungdomsarbete och ungdomspolitik på lokal och regional nivå. Lagen förutsätter också att de unga ska höras i ärenden som berör dem. I *barnskyddslagen* föreskrivs att då servicen ordnas och utvecklas bör särskild uppmärksamhet ägnas barns och ungas behov och önskemål. Även *lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt* samt *lagen om grundläggande utbildning* innehåller krav på att barnens delaktighet och rätt att bli hörda ska tryggas. År 2005 godkändes *lagen om barnombudsmannen*. Barnombudsmannens uppgift är att främja barnens intressen och ta tillvara barnens rättigheter på ett allmänt plan, förmedla barns och ungas synpunkter till beslutsfattarna samt främja genomförandet av FN:s konvention om barnets rättigheter.

För kyrkans del finns bestämmelser om barnkonsekvensanalys i *kyrkoordningen* (ko 23 kap. 3 §).

Konventionen kan betraktas som ett grundläggande dokument som ska trygga ett gott liv och ett övergripande välbefinnande för barnet. Barnet ska garanteras skydd, en tillräcklig andel av de ekonomiska resurserna och möjlighet att påverka ärenden som gäller barnet. Enligt artikel 27 (1) inkluderar barnets övergripande välbefinnande också en andlig dimension: ”Konventionsstaterna erkänner rätten för varje barn till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, mo-

raliska och sociala utveckling.” Barnet har ett gott liv när alla dimensioner av barnets välbefinnande beaktas. Denna uppfattning om barnets övergripande utveckling ingår också i den kristna människosynen.

Artikel 30 lyfter också fram att barn som tillhör en urbefolkning ska ha rätt till sin egen kultur och religion och till sitt eget språk. I Finland gäller detta samiska barn och unga. Även i kyrkans beslutsfattande är det viktigt att deras rättigheter tillgodoses.

3.3 Barnets bästa

Begreppet ”barnets bästa” sammanfattar hela innehållet i konventionen om barnets rättigheter. Det är en av de grundläggande principerna i konventionen. Barnets bästa tillgodoses när principerna och bestämmelserna i konventionen om barnets rättigheter efterlevs så fullt ut som möjligt. I praktiken innebär detta att man när man fattar beslut och avgöranden ska bedöma hur olika alternativa lösningar tillgodoser barnets rättigheter och barnets övergripande välbefinnande. Barnets bästa ska fastställas från fall till fall enligt de aktuella barnens och ungas särskilda situation. I barnkonventionen framhävs att barnets bästa ska prioriteras i beslutsfattandet. Detta innebär att man ska prioritera barnets bästa även när det inte är den enda faktorn som ska beaktas eller som begränsar beslutsfattandet.

I 4 § i barnskyddslagen konkretiseras barnets bästa med hjälp av sju kriterier.

Barnets bästa kan bedömas enligt hur beslutet garanterar barnet

1. en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer,
2. möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå,
3. en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål,
4. en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet,
5. utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet,
6. möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnet självt samt
7. hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

Det väsentliga är att man innan beslutet fattas har

- rätt ut vilka faktorer som påverkar barnets bästa,
- blivit medveten om vilka alternativ som bäst tillgodoser barnets bästa,
- viktat barnets bästa i beslutsprocessen i förhållande till andra intressen och
- motiverat eventuella avvikelser från det alternativ som är mest förenligt med barnets bästa.

Dessutom ska man i den mån det är möjligt försöka lindra eventuella negativa beslutskonsekvenser för barn.

I diskussioner om barnets bästa lyfter man ofta fram frågan om andra gruppers intressen. Grunden för att prioritera barnets bästa är att barn är sårbara, beroende av vuxna och i behov av särskilt skydd. Beslut som fattas utifrån barnets bästa behöver inte nödvändigtvis strida mot andra människogrupperns behov. Det kan till och med vara tvärtom. Beslut som är förenliga med barns och ungas bästa gynnar ofta även andra människogrupper. När man granskar besluten ur barns och ungas perspektiv leder det dessutom ofta till att man också begrundar dem ur andra gruppers perspektiv. Därför kan barnkonsekvensanalys i bästa fall främja olika gruppers intressen och ett mer medlemsfokuserat beslutsfattande i församlingen överlag.

3.4. Barnkonsekvensanalys som ett verktyg för tillgodoseende av barnets rättigheter

När man bedömer vilka konsekvenser ett beslut har för barn efterlever man samtidigt barnkonventionen på ett konkret sätt. Barnkonventionen fastställer de centrala faktorerna för barns och ungas välbefinnande som ska beaktas i beslutsfattandet. Därför förutsätter barnkonsekvensanalys att man är förtrogen med barnkonventionen.

Att bedöma konsekvenserna för barn är ett sätt att granska de faktorer som påverkar barns och familjers välbefinnande, genom att lyssna på barnen och de unga och även deras familjer och inkludera dem.

Med hjälp av bedömningsförfarandet får man fram de viktigaste påverkande faktorerna och kan granska hur man i det aktuella ärendet kan tillgodose barnets bästa på bästa möjliga sätt. Med hjälp av barnkonsekvensanalysen möjliggör man att barnets bästa är den främsta prövningsgrunden i beslutsfattandet.

Analysen kan utföras som

1. en förhandsbedömning, då man innan beslutet verkställs bedömer de sannolika konsekvenserna för barnens liv av det beslut eller program eller den åtgärd som planeras,
2. en processbedömning, då man analyserar konsekvenserna och verkställandets smidighet i samband med att beslutet / programmet / åtgärden genomförs,
3. uppföljning, då man utreder hur tidigare beslut / program / åtgärder har påverkat barnens liv.

I dessa anvisningar syftar barnkonsekvensanalys på förhandsbedömning, som ger den största nyttan när det gäller att främja barnets bästa. Det är också viktigt att följa upp beslutens konsekvenser och på så sätt få värdefull information till stöd för nya beslut.

Barnkonsekvensanalys förutsätter att man har mångsidig kunskap om barnens, de ungas och familjernas liv, så att man kan identifiera de konsekvenser som är centrala för barns och ungas välbefinnande. Denna kunskap kan bestå av

- beredarnas och beslutsfattarnas egen kunskap
- expertis hos personer som arbetar med barn, unga och familjer
- statistik och forskningsrön
- barns, ungas och deras föräldrars synpunkter och åsikter

Att utreda barns och ungas åsikter är en process som kan granskas ur två olika perspektiv. Å ena sidan handlar det om att samla information, å andra sidan om att tillgodose barnets rättigheter. Barn och unga är experter på sitt eget liv och därför ger deras åsikter viktig information till stöd för beslutsfattandet. Samtidigt tillgodoser utredningen av barns och ungas synpunkter deras rätt att uttrycka sin åsikt och påverka beslut som gäller dem själva.

I processen kan man dra nytta av tidigare enkäter och utredningar eller vid behov göra en ny utredning. Att de vuxna är intresserade av vad barn och unga tycker signalerar till dem att de är uppskattade och att deras åsikter har betydelse. Därför är det viktigt att beakta barns och ungas åsikter i all församlingsverksamhet.

Barnets bästa och barnets åsikt är inte samma sak. När man fastställer vad som är bäst för barnet ska man göra en så omfattande bedömning av situationen som möjligt, och då är barnets åsikt en nödvändig del-faktor. Man ska ta reda på vad barn och unga tycker, men ett beslut eller avgörande som är förenligt med barnets bästa kan avvika från barnets egen åsikt. Det väsentliga i barnkonsekvensanalys är att hitta och föra fram olika alternativ, beskriva deras fördelar och nackdelar och öppet utvärdera dem innan beslutet fattas. På så sätt kan beslutet fattas med en större medvetenhet om deras konsekvenser.

4. TILLÄMPNING AV BARNKONSEKVENSNALYS I FÖRSAMLINGENS VERKSAMHET

Bedömningen av konsekvenser för barn hänför sig vanligen till enskilda beslut och beredningen av dem, men principerna kan också tillämpas som en allmännare praxis. Detta rekommenderas i detaljmotiveringen till bestämmelsen om barnkonsekvensanalys (23 kap. 3 § i kyrkoordningen).

Att tillämpa barnkonsekvensanalys i församlingens verksamhet är att genomföra principerna för barnets rättigheter i praktiken. När verksamheten planeras och olika praktiska beslut fattas ska man granska situationen ur barns och ungas perspektiv, beakta deras åsikt och ge dem möjlighet att påverka till exempel verksamhetens innehåll. När barnets rättigheter tillgodoses på bred front närmar vi oss en barnvänlig församling som alltid bedömer sina egna beslut och verksamhetsmodeller utifrån barnets bästa. Att förbinda sig till att främja barnets rättigheter förutsätter att barn och unga beaktas i all församlingsverksamhet och i förvaltningen, inte bara i det fostrande arbetet.

Verksamhetskulturen i en barnvänlig församling fokuserar på växelverkan samt delaktighet och påverkningssjälvklarheter för församlingsmedlemmar i alla åldrar. Församlingen byggs upp i samarbete med de anställda, de förtroendevalda och medlemmarna. Församlingens verksamhetskultur kan speglas mot kännetecknen på en barnvänlig församling (se nedan). Målet är en gemenskap där barn och unga får såväl den trygghet och det stöd de behöver som möjlighet att själva medverka aktivt. Delaktighet i församlingen innebär också att barn och unga enligt sin ålder får ta ansvar för sin egen, andras och hela samfundets verksamhet och för framtiden. Detta stärker engagemanget i kyrkan och i den kyrkliga verksamheten.

Checklista: Kännetecknen på en barnvänlig församling.

1. Församlingen känner till barnets rättigheter
2. Olika barn och unga beaktas i beslutsfattandet och verksamheten
3. Barn och unga har möjlighet att delta när den verksamhet som riktas till dem planeras, utvärderas och utvecklas
4. Barn och unga kan påverka planeringen och utvecklingen av lokalerna
5. Barn och unga har möjlighet att påverka ärenden som är viktiga för dem själva
6. Barn och unga har tillräckligt många trygga vuxna
7. Verksamheten för barn och unga är trygg
8. Barn och barndom/unga och ungdom uppskattas
9. I beslutsfattandet och arbetet som gäller barn och unga prioriteras deras bästa
10. Information om barn och unga utnyttjas på ett mångsidigt sätt i beslutsfattandet

I församlingsverksamheten innebär barnvänlighet till exempel att barn och unga tas med i planeringen av program och verksamhet för klubbar, utfärder och läger. Det är bra att ta reda på vad som är viktigt för barn och unga i gudstjänsten, vilka praktiska lösningar som får dem att känna sig välkomna och på vilka sätt de själva vill vara med och genomföra gudstjänsten. Även små barn kan vara med i böner och de kan tända ljus, läsa texter och ta upp kollekt.

Det är bra att utveckla interaktiva medel och metoder för församlingens kommunikation som beaktar barnen och de unga. Inom diakonin och familjerådgivningen är det särskilt viktigt att lyssna till barnens och de ungas tankar och erfarenheter i frågor som rör deras familjer och se till att barnens behov inte överskuggas av de vuxnas problem. Särskilt inom dessa verksamhetsformer förutsätts de anställda känna till innehållet i barnskyddslagen och utnyttja nätverkssamarbete.

I en barnvänlig församling får barnen och de unga vid behov hjälp och stöd av de vuxna i att uttrycka sina egna tankar. Respons begärs regelbundet in av barn och unga och de ges möjlighet att vara med och skapa nya idéer. De ska också ha möjlighet att fatta självständiga beslut i frågor som är viktiga för dem. Detta är ofta lättare att förverkliga med ungdomar, men även små barn kan göra val och fatta beslut om de ges tillfälle till det. Det är de vuxnas uppgift att fundera på hur och i vilka slags frågor det kunde vara möjligt.

Barnvänlighet i kyrkan förutsätter en ändring i tankesätt, rutiner och arbetsstrukturer. Den ändringen sker inte på ett ögonblick utan kräver tid. Det behövs information om barnkonsekvensanalys, barns utveckling och välbefinnande, barnets rättigheter och metoder för delaktighet. Med hjälp av utbildning och erfarenhet får de anställda och förtroendevalda i församlingen verktyg för att beakta barns och ungas åsikter och ge dem möjlighet till en starkare delaktighet.

Med delaktighet avses att man hör till något och känner att man är med. Det är också förknippat med en möjlighet att påverka i frågor som är viktiga för en själv. Att ta delaktigheten på allvar betyder att barn och unga i kyrkan inte bara är objekt för verksamheten, utan aktörer. De anställda och andra vuxna ska då ha förmågan att samarbeta med barnen och de unga i vardagen. Det är också viktigt att analysera arbetsstrukturerna ur ett delaktighetsperspektiv och om möjligt forma om dem.

5. PRAKTISKA HJÄLPMEDEL

5.1. Olika sätt att utreda barns och ungas åsikter

Barns och ungas åsikter kan utredas på olika sätt beroende på vilket ärende beslutet gäller och på målgruppens ålder. Exempel på olika utredningssätt:

METODER

- Direkt intervju: Samla information genom att ställa frågor direkt till barnen och de unga. Även små barn har åsikter som kan höras och beaktas. Välj intervjuobjekt och frågor och sammanställ och analysera svaren på ett sätt som tjänar syftet.
- Fotografera verksamheten: Fotografera barnens / de ungas verksamhet och låt dem själva berätta vad som händer på fotografierna. Skriv ned deras berättelse i sin helhet.
- Guidad rundvandring: Gå längs en på förhand bestämd rutt med 3–4 pausställen. Låt deltagarna utvärdera objekten och anteckna deras observationer. Metoden lämpar sig för beredning av olika byggbeslut, planering av gårdsområden o.d.
- Musik och drama: Låt barnen och de unga skapa till exempel en egen rap- eller dramaföreställning om frågor som är viktiga för dem.
- ”Parlament”: Ordna ett ”barn- och ungdomsparlament” som tar ställning till frågan i samband med beredningen.
- Rita, fotografera, filma: Genom teckningar, fotografier och videor kan barn och unga uttrycka sina förhoppningar och åsikter till exempel om byggprojekt, lokaler, miljö och församlingens verksamhet.
- Sagotering: Hör de minsta barnen till exempel med hjälp av sagoteringsmetoden, där den vuxne lockar fram och antecknar barnens berättelser. Anvisning: <http://www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat/svenska/Sagoteringsmetoden.htm>

ENKÄTER

- Allmän opinionsundersökning: utnyttja allmänna undersökningar som basinformation för många olika slags beslut. Exempel (på finska): enkäter i Viitasaaren seurakunta år 2014.
<http://viitasaari.ekirkko.fi/198-kyselyn-tulokset-lapset>
<http://viitasaari.ekirkko.fi/202-kyselyn-tulokset-nuoret>
- Hjälp av barnens föräldrar: Anlita föräldrarna som hjälp för att ta reda på små barns åsikter.
- Skolsamarbete: Samarbeta med skolorna i området särskilt då syftet är att ta reda på en större grupps eller en hel åldersklass åsikt.
- Webbenkät: Använd webbenkäter för insamling av åsikter av en större grupp. Lägg ut enkäten på församlingens webbplats för ungdomsarbetet eller utnyttja de sociala medier som används av barn och unga.

BARNS OCH UNGAS EGNA GRUPPER

Det finns allt flera egna grupper för barn och unga som erbjuder en kanal för utredningar. Betydelsen av barnens och de ungas egna grupper ökar och verksamheten genomförs både genom verkliga möten och på nätet. Fråga barnen och de unga själva för att få mer information om grupperna. Läs mer (på finska): *Lasten ja nuorten kuuleminen: tietokortit hallinnon tueksi. Nuorisotutkimusverkosto.* www.otakantaa.fi.

5.2 Checklistor och blanketter

Minneslapp för första kartläggning vid barnkonsekvensanalys

Frågor för kartläggning av om det ärende beslutet gäller har konsekvenser för barn eller unga:

- Har beslutet konsekvenser för barns/ungas möjlighet att få stöd för sin övergripande utveckling?
- Har beslutet konsekvenser för barns/ungas säkerhet (fysiska, psykiska och andliga säkerhet)?
- Har beslutet konsekvenser för barns/ungas verksamhet eller möjligheter att delta?
- Har beslutet konsekvenser för barns/ungas möjlighet att uttrycka sina åsikter?
- Har beslutet konsekvenser för familjer (t.ex. ekonomiska konsekvenser)?
- Har beslutet konsekvenser för barns/ungas jämlikhet (olika barn och unga i olika ställning)?

Sju kriterier för barnets bästa (4 § i barnskyddslagen)

Barnets bästa kan bedömas enligt hur beslutet garanterar barnet

1. en harmonisk utveckling och välfärd samt nära och fortgående mänskliga relationer,
2. möjlighet till förståelse och ömhet samt övervakning och omsorg i enlighet med ålder och utvecklingsnivå,
3. en utbildning som motsvarar barnets anlag och önskemål,
4. en trygg uppväxtmiljö samt fysisk och psykisk integritet,
5. utveckling till självständighet och mognad till ansvarsfullhet,
6. möjlighet att delta och påverka i frågor som gäller barnets själv samt
7. hänsyn till språklig, kulturell och religiös bakgrund.

Checklista: Olikheter mellan barn / unga.

Jämlikhet är en grundläggande princip i konventionen om barnets rättigheter (artikel 2). Olikheterna mellan barn/unga kan bland annat beskrivas så här:

- Flickor–pojkar
- Barn och unga i olika åldersgrupper
- Livliga/lugna barn och unga
- Barn och unga med utvecklingsstörning
- Barn och unga med rörelsehinder
- Barn och unga med hörsel- och synnedättning
- Barn och unga som bor på olika håll på orten
- Barn och unga som är brukare hos barnskyddet
- Barn och unga på sjukhus
- Barn och unga vars föräldrar sitter i fängelse
- Minderåriga ensamkommande asylsökande
- Barn och unga som inte döpts
- Barn och unga som hör till något annat religiöst samfund än Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland
- Barn och unga som inte är medlemmar i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland
- Barn och unga som deltar i verksamheten
- Barn och unga som är medlemmar i Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland men inte deltar i verksamheten
- Barn och unga som inte hör till något religiöst samfund
- Samiska barn och unga
- Romska barn och unga
- Barn och unga som hör till olika språk- och kulturgrupper
- Invandrarbarn och invandrarunga
- Barn och unga med varierande socioekonomisk bakgrund
- Barn och unga som hotas av marginalisering

Blankett för sammandrag och slutledningar (Källa: Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä, THL). Denna tabell kan till exempel användas vid utredningar inför församlingsammanslagningar och andra beslut som medför stora strukturella ändringar.

Helhetsbild

- Vilka beslutsfaktorer hotar barnens och de ungas (och familjernas) välbefinnande?
 - Vilka beslutsfaktorer stärker barnens och de ungas (och familjernas) välbefinnande?
- Helhetsbedömning av ändringarnas följder för barnens, de ungas (och familjernas) situation:

Direkta konsekvenser

- Konsekvenser för barns och ungas hälsa, mänskliga relationer, rörlighet, delaktighet och deltagande samt jämlikhet.

Indirekta konsekvenser

- Konsekvenser för familjens ekonomi och service, för samhället och området och för de sociala relationerna.

Slutledningar

- Slutledningar om verksamhetsutvecklingen.
- Slutledningar om organisationen.
- Slutledningar om beslutsfattandet.

Ändrings- och utvecklingsförslag

Jämförelsetabell 1. De centrala konsekvenserna kan återges i tabellform. Jämförelsetabellen strukturerar identifieringen och bedömningen av konsekvenserna och underlättar uppgörandet av sammandrag. Anteckna olika konsekvenser på egna rader i tabellen och olika beslutsalternativ och förslag i kolumnerna (även om det bara finns ett alternativ som inte föranleder åtgärder). Anteckna förslagets konsekvenser i tabellens celler. Det går bra att fylla i tabellen tillsammans med barn och unga och/eller experter. Den utgör också ett sammandrag för beslutsfattarna om de sannolika positiva och negativa konsekvenserna för barn, unga och familjer. (läs mer: Nelimarkka & Kauppinen 2007.)

Ärende i vilket beslut fattas			
Beslutsalternativ			
Identifiering av konsekvenser	Inga åtgärder (fortsätter som tidigare)	Alternativ A	Alternativ B
Konsekvens 1			
Konsekvens 2			
Konsekvens 3			
Slutledningar Granska beslutsalternativen ur bl.a. följande synvinklar: <ul style="list-style-type: none"> · Förbättrar eller försämrar alternativet barnens och de ungas välbefinnande? På vilket sätt? · Hur inverkar alternativen på barns/ungas delaktighet (deltagande, åsiktsuttryck, påverkan)? · Har alternativen olika konsekvenser för olika barn- / ungdomsgrupper? · Om alternativet försämrar barnens och de ungas välbefinnande, hur kan man då lindra de negativa konsekvenserna? 			

Jämförelsetabell 2.

Konsekvenser (exempel på innehåll)	Nuläge	Alter- nativ 1	Alter- nativ 2
Vilka positiva / negativa konsekvenser har alternativet för barns / ungas övergripande välbefinnande och deras fysiska, sociala, psykiska och andliga utveckling? För säkerheten?			
Vilka positiva / negativa konsekvenser har alternativet för barns / ungas möjlighet att uttrycka sig fritt?			
Vilka positiva / negativa konsekvenser har alternativet för barns / ungas jämlikhet?			
Indirekta positiva / negativa konsekvenser T.ex. via konsekvenserna för barnens / de ungas föräldrar eller församlingens anställda: · För familjens ekonomi? · Påverkas personalstyrkan och personalstrukturen bland dem som arbetar med fostran? Påverkas organiseringen av arbetet?			
Information om konsekvenserna utifrån barnens och de ungas åsikter			
Slutledningar Granska beslutsalternativen ur bl.a. följande synvinklar: · Förbättrar eller försämrar alternativet barnens och de ungas välbefinnande? På vilket sätt? · Hur inverkar alternativen på barns/ungas delaktighet (deltagande, åsiktsuttryck, påverkande)? · Har alternativen olika konsekvenser för olika barn- / ungdomsgrupper? · Om alternativet försämrar barnens och de ungas välbefinnande, hur kan man då lindra de negativa konsekvenserna?			

6. EXEMPEL

Detta avsnitt innehåller exempel på barnkonsekvensanalys i samband med olika beslut. Exempelen visar vilka aspekter man ska beakta i barnkonsekvensanalysen. De tar inte upp andra beslutsperspektiv (information som gäller det aktuella ärendet, ekonomiska faktorer, andra gruppers synvinklar o.d.) och utgör därför ingen täckande redogörelse för allt som ska beaktas när man fattar beslut.

Försäljning av en lägergård

”Församlingens lägergård behöver renoveras grundligt och det blir dyrt. I det rådande ekonomiska läget har man beslutat överväga att sälja lägergården och det omgivande markområdet.”

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Beslutet har konsekvenser för barn, eftersom barn- och ungdomsgrupper anlitar lägergården flitigast.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Hur många barn och unga deltar i verksamheten på lägergården? Vilken betydelse har lägerverksamheten för barn och unga? Vilka andra användare har lägergården utöver församlingen? Hur påverkar en försäljning av lägergården livet för barn och unga inom församlingens område? Vilka konsekvenser har försäljningen för olika barn och unga? Vilka positiva eller negativa konsekvenser har ett försäljningsbeslut? Finns det alternativ till försäljningen? Vilka positiva och negativa konsekvenser har alternativet för barn och unga? Vilka ersättande alternativ kan ordnas om lägergården säljs?

Källor

Församlingens verksamhetsstatistik, de anställda inom det fostrande arbetet, lägergårdens anställda, kommunens ungdomsarbetare, familjer, barn och unga.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

Utnyttja allmänna opinionsundersökningar som utförts tidigare i församlingen för att få information om vad som är viktigt för barn/unga i församlingens verksamhet. Även respons som samlats in på läger och som visar vad som varit viktigt för lägerdeltagarna kan vara till hjälp.

Lägg ut en öppen webbenkät som ger alla församlingsmedlemmar möjlighet att påverka. Utred också önskemål och idéer om vilken typ av ersättande verksamhet som behövs om lägergården säljs.

Metoder: diskussion, enkätblankett, fotografering, filmning, drama, dokumentering av en lägerdag, guidad rundvandring.

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. [26–27](#)).

En barnledartjänst dras in

”I och med att församlingens ekonomi stramas åt fattas ett beslut om att dra in en barnledartjänst när en barnledare avgår med pension. I församlingen kvarstår 6 barnledare och 1 ledare för barnverksamheten. I församlingen finns många barnfamiljer och ett stort utbud av varierande verksamhet: Föräldra-barngrupper, dagklubbar, kyrkomusik, familjeutfärder och evenemang. Alla anställda arbetar på heltid och grupperna i den regelbundna veckoverksamheten är fullsatta.”

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Beslutet har konsekvenser för barn och familjer eftersom det påverkar verksamhetsutbudet direkt.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Vilken typ av arbete har den pensionerade barnledaren gjort? Vilken verksamhet måste församlingen nu eventuellt dra in på? Vilken åldersgrupp bland barnen gäller indragningen? Hur inverkar ändringen på utvecklingen av verksamheten som helhet? Medför ändringen nya möjligheter att utveckla verksamheten så att den bättre tjänar barns och familjers behov? Vilken verksamhet tycker familjerna är viktigast att bevara? Vilka positiva och negativa konsekvenser har de olika beslutsalternativen för barn och familjer? Vad är viktigt med tanke på barnets övergripande utveckling? Vad är viktigt för barnen och familjerna i församlingens verksamhet?

Källor

Barnledarna, ledaren för barnverksamheten, andra anställda, barnen, familjerna, verksamhetsplaner och verksamhetsberättelser, verksamhetsstatistik från församlingen och småbarnsfostran, aktörerna inom kommunens småbarnsfostran, responsenkäter från verksamhetsformerna.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

Utred vad som är viktigt för barnen i församlingens verksamhet. Metoder: sagotering, teckning, iakttagande av verksamheten, intervju, fotografering eller filmning av en klubbdag. Familjerna får säga sina åsikter t.ex. i familjeklubben. Utred också vad de familjer tycker som inte just då deltar i verksamheten, t.ex. med hjälp av en enkät via någon annan familjeverksamhet på orten, rådgivningsbyrån eller församlingens webbplats.

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. [26–27](#)).

Uppdatering av församlingens strategi

”Församlingens strategi upphör att gälla under innevarande år och ska uppdateras. Den uppdaterade strategin ska gälla i fem år framöver.”

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Strategin påverkar alla församlingsmedlemmar, även barn och unga. Den styr församlingens verksamhet i många år och därför är det särskilt viktigt att göra en förhandsbedömning av konsekvenserna för barn och unga. I den barnkonsekvensanalys som görs i samband med strategin prioriteras frågan hur man med hjälp av strategin kan påverka barns och ungas välbefinnande på ett positivt sätt.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Hur beaktar den gällande strategin barns och ungas perspektiv? Vilka konsekvenser har strategin haft för barn och unga? Vilka förändringar har skett under strategiperioden i barnens, de ungas och familjernas levnadsförhållanden? Vilka förändringar genomgår samhället? Hur ska den nya strategin beakta barnens och de ungas församlingstillhörighet, påverkningsmöjligheter, deras olika livssituationer, olika språkgrupper och andra minoriteter osv? Vilka positiva konsekvenser vill man att strategin ska ha för barn och unga? På vilket sätt påverkar prioriteringarna barn och unga? Stöder strategin barns och ungas jämlikhet? Vad är viktigt för barnen, de unga och familjerna som församlingsmedlemmar och i församlingens verksamhet?

Källor

Arbetsgruppen för uppdatering av strategin involverar experter på pedagogik samt barn, unga och barnens föräldrar i arbetet.

Utnyttja tillgängliga utredningar: ortens välfärdsplan och anknutna rapporter och utredningar, information från församlingens nätverk och samarbetspartner, familje- och ungdomsbarometrar, utredningar av barnombudsmannens byrå osv.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

De barn och unga som deltar i strategiarbetet får komma med idéer om hur man kunde reda ut barns och ungas åsikter. De kan också fungera som en länk till andra barn och unga/barn- och ungdomsgrupper och därmed kan strategifrågor också under de anställdas ledning behandlas i den samlande verksamheten, på ungdomskvällar och läger och i hjälpledarutbildningen.

Åsikter kan höras i klubbarna, ungdomsverksamheten, skolsamarbetet, i samband

med en vanlig responsenkät eller med hjälp av en öppen webbenkät.

När församlingen frågat barnen och de unga vad de tycker är viktigt kan den beakta deras åsikter i strategihelheten.

Barnen och de unga får konkretisera vad de föreslagna strategiska värderingarna, visionen och prioriteringarna betyder i deras liv (t.ex. genom teckningar, sagote- ring, fotografering, drama).

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. 26–27).

Utläggning av kökstjänsterna på en lägergård

”Församlingen beslutar att lägga ut en lägergårds kökstjänster. I och med att köks- personalen försvinner kommer lägergården inte längre att ha fast anställd personal. Församlingen konkurrensutsätter servicen.”

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Eftersom barnen och de unga anlitar lägergårdarna flitigast har beslutet conse- kvenser för dem.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Vad har varit positivt och fungerat bra i den nuvarande verksamheten ur barnens och de ungas synvinkel? Vad vill man ändra på? Vad är väsentligt i samarbetet mel- lan kökspersonalen och lägerledarna för att lägret ska bli lyckat? Vilken betydelse har maten för barnen och de unga? Vilka kriterier ska tas in i konkurrensutsätt- ningen? Vilka positiva konsekvenser kan beslutet ha för barn och unga? Hur kan eventuella negativa konsekvenser lindras?

Källor

Lägerarbetarna, lägergårdens personal, experter på kökstjänster, barn, unga och fa- miljer som anlitar lägergården, andra orsbor.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

Utnyttja respons som samlats in på lägren och komplettera den vid behov med en ny enkät med frågor till barnen och de unga om t.ex. deras önskemål om maten och synpunkter på vad som är viktigt på läger när det gäller maten och serveringen.

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. 26–27).

Tillsättning av kantorstjänst

”En av församlingens kantorer har sagt upp sig och den lediga tjänsten ska tillsättas. Arbetsuppgifterna inkluderar bl.a. att leda barn- och ungdomskören och att delta i utvecklingen av musikverksamheten inom småbarnsfostran.”

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Beslutet har konsekvenser för barn eftersom den tjänst som ska tillsättas inkluderar arbete med barn och unga. Om en arbetsgrupp tillsätts för ansökningsprocessen ingår barnkonsekvensanalysen som en naturlig del i gruppens uppgifter.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Vilka positiva/negativa konsekvenser kan bytet av anställd ha för barn och unga? Vilken typ av kunskaper behövs i ledningen av denna verksamhet för barn och unga? Vad är viktigt för barn och unga i körverksamheten? Vad tycker barnens och de ungas föräldrar är viktigt? Hurdana interaktiva färdigheter har sökandena? I vilken riktning ska musikerarbetet med barn och unga utvecklas? Är målet t.ex. att utvidga verksamheten så att så många barn och unga som möjligt kan delta? Ska valet av person beakta någon särskild barn-/ungdomsgrupps synvinkel, t.ex. barn/unga med funktionshinder, en viss åldersgrupp, barn/unga som behöver särskilt stöd, invandrarbarn/invandrarunga e.d?

Källor

Barn och unga som deltar i körverksamheten, anställda inom församlingens fosterande arbete och diakoni, andra kantorer, samarbetsnätverk, undersökningar om musikens betydelse för barnets uppväxt och utveckling, barn, unga och familjer inom församlingens område.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

Till arbetsgruppen kan man bjuda in representanter från barn- eller ungdomskören samt föräldrar. De kan även medverka vid intervjuerna. Om barn och unga medverkar vid intervjuerna ska dessa förberedas så att situationen är meningsfull för dem och de får tillräckligt med information om tillfällets natur och sin egen roll samt stöd för den. Gör en enkät för barnen, de unga och deras familjer om vad som är viktigt för dem i församlingens körverksamhet. Intervjuerna får information genom att iaktta sökandenas interaktiva färdigheter och deras förmåga att samverka med barn och ungdomar när sökandena ger prov på ledning av barn- och ungdomskören.

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. 26–27).

Ändring av tidpunkten för gudstjänsten

«Församlingsmedlemmar har ansett att tidpunkten för söndagens högmässa kl. 10 är för tidig. Ett förslag har uppkommit bland de anställda och förtroendevalda om att ändra tidpunkten till kl. 12. Det är möjligt att ändra tidpunkten av befogad anledning. En bestämmelse om detta finns i kyrkoordningen (2. kap. 3 § 1 mom.).

PRELIMINÄR KONSEKVENSKARTLÄGGNING

Beslutet gäller alla församlingsmedlemmar, även barn och unga.

INSAMLING AV INFORMATION OCH IDENTIFIERING AV KONSEKVENSER

Stödfrågor för insamling av information och identifiering av konsekvenser

Vilka positiva/negativa konsekvenser har ändringen av tidpunkten ur barnens, de ungas och familjernas perspektiv? Vilka motiveringar för en ändring av tidpunkten har redan framförts? Vilka grupper har ansett att kl. 10 är för tidigt? Är responsen tillräcklig eller borde församlingen göra en mer omfattande utredning som också beaktar barnens, de ungas och familjernas åsikter? Vad är viktigt för barnfamiljer/unga på veckosluten?

Källor

De anställda inom församlingens fostrande arbete, barn, unga och familjer inom området, präster, kantorer och kyrkvaktmästare. Information finns också att få i undersökningar av familjernas fritid.

Exempel på utredning av barns och ungas åsikter

Lägg t.ex. ut en enkät på församlingens webbplats. Gör en utredning och diskutera frågan med barn, unga och familjer inom deras verksamhetsformer.

När information samlats in och konsekvenserna identifierats i tillräcklig mån: gör ett sammandrag. Jämför och väg olika beslutsalternativ utifrån vad som är bäst för barns och ungas övergripande välbefinnande. Använd jämförelsetabellernas frågor som hjälp (s. [26–27](#)).

7. MATERIAL

7.1. Konventionen om barnets rättigheter i förkortad version

1. Varje människa under 18 år räknas som barn.
2. Barnets rättigheter gäller alla barn. Inget barn får diskrimineras på grund av barnets eller dess föräldrars egenskaper, åsikter eller ursprung.
3. Vid alla beslut som rör ett barn ska barnets bästa alltid prioriteras.
4. Staten ska säkerställa genomförandet av de rättigheter som erkänns i barnkonventionen.
5. Staten ska respektera föräldrars och andra vårdnadshavares ansvar, rättigheter och skyldigheter i anslutning till barnets fostran.
6. Varje barn har rätt till livet. Staten ska trygga bästa möjliga förutsättningar för att barnet ska överleva och utvecklas i egen takt.
7. Varje barn ska registreras omedelbart efter födseln. Barnet har från födseln rätt till ett namn och ett medborgarskap. Barnet har rätt, om möjligt, att veta vilka föräldrarna är och att bli vårdat av dem.
8. Varje barn har rätt att behålla sin identitet, sitt medborgarskap, sitt namn och sina släktrelationer.
9. Varje barn har en grundläggande rätt att leva tillsammans med sina föräldrar, förutsatt att barnet har det bra och tryggt med dem. Ett barn som inte bor med sina föräldrar har rätt att träffa och hålla regelbunden kontakt med båda föräldrarna. Ifall det inte är bra för barnet att träffa föräldrarna kan man hindra umgänge.
10. Om ett barn och dess föräldrar har kommit att bo i olika länder är det statens plikt att i positiv anda och utan dröjsmål behandla en ansökan om familjeåterförening.
11. Staten ska hindra olovligt bortförande av ett barn från ett land till ett annat.
12. Varje barn har rätt att fritt uttrycka egna åsikter i alla frågor som rör barnet. Barnets åsikter ska beaktas med hänsyn till dess ålder och mognad.
13. För att uttrycka sina åsikter har barnet rätt att fritt söka, ta emot och sprida information och tankar, förutsatt att detta inte kränker andras rättigheter.
14. Barnet har rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet. Den vägledning föräldrarna ger barnet i detta sammanhang ska respekteras av staten.
15. Barn har rätt att starta och delta i föreningar och organisationer.
16. Varje barn har rätt till privatliv, hemfrid och brevhemlighet. Barnets heder eller anseende får inte kränkas.
17. Varje barn har rätt att få tillgång till information till exempel via tv, radio och tidningar. Staten har en skyldighet att uppmuntra massmedierna att producera material som stöder barnets välbefinnande och utveckling. Barn ska skyddas mot information och material som kan ha skadlig inverkan.
18. Föräldrarna har det primära och gemensamma ansvaret för barnets fostran och utveckling i enlighet med barnets bästa. Staten ska stödja föräldrarna i deras uppgift.
19. Barnet ska skyddas mot alla former av våld, vanvård och utnyttjande.
20. Ett barn som inte kan bo med sin familj har rätt till särskilt skydd och stöd av staten. I sådana fall ska man beakta kontinuiteten i barnets fostran och ta hänsyn till barnets etniska, religiösa och språkliga bakgrund.

21. Adoption kan komma i fråga om det ur barnets synvinkel är det bästa alternativet.
22. Staten ska skydda flyktingbarn och se till att deras rättigheter, som även anges i denna konvention, tillgodoses.
23. De särskilda behoven hos ett barn med funktionsnedsättning ska beaktas och barnet ska få njuta av ett fullvärdigt och bra liv.
24. Varje barn har rätt till bästa möjliga hälsa och till den hälso- och sjukvård barnet behöver.
25. Ett barn som placerats utom hemmet har rätt till regelbunden översyn av grunderna för sin omvårdnad och placering.
26. Varje barn har rätt till social trygghet.
27. Varje barn har rätt till den levnadsstandard som krävs för barnets fysiska, psykiska, andliga, moraliska och sociala utveckling.
28. Varje barn har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning. Staten ska främja utbildning och studiehjälp på andra stadiet samt förebygga avbrott i studierna.
29. Utbildningen ska utveckla barnets individuella färdigheter, respekt för de mänskliga rättigheterna, för barnets föräldrar och för barnets egen och andras kultur samt tolerans.
30. Ett barn som tillhör en minoritet eller en ursprungsbefolkning har rätt till sin kultur, sin religion och sitt språk.
31. Varje barn har rätt till vila, lek och fritid, och till att delta i konst- och kulturaktiviteter.
32. Barn får inte utföra arbete som kan hindra barnets utbildning eller äventyra barnets hälsa och utveckling.
33. Varje barn ska skyddas mot droger.
34. Varje barn ska skyddas mot alla former av sexuellt utnyttjande.
35. Staterna ska förhindra handel med barn.
36. Varje barn ska skyddas mot alla former av utnyttjande.
37. Inget barn får utsättas för tortyr. Inget barn får utsättas för grym eller förnedrande bestraffning. Att fångsla ett barn får endast användas som en sista utväg, och även då ska barnet behandlas humant och på ett sätt som beaktar barnets ålder.
38. En person under 18 år får inte värvas till armén och inte heller delta i krigföring. Vid väpnade konflikter ska barn skyddas. (Åldersgränsen har i tilläggsprotokollet höjts från 15 till 18 år.)
39. Ett barn som utsatts för någon form av utnyttjande ska få hjälp till rehabilitering och social återanpassning.
40. Ett barn som brutit mot lagen eller som misstänks för detta ska behandlas med respekt för barnets människovärde och med hänsyn till barnets ålder.
41. Ifall en stats nationella lagstiftning garanterar ett barn större rättigheter än vad barnkonventionen gör ska de nationella lagarna följas.
42. Staten ska se till att alla medborgare är medvetna om barnets rättigheter.
43. FN:s kommitté för barnets rättigheter övervakar att denna konvention efterlevs.
44. Staterna ska rapportera regelbundet om tillgodeendets av barnets rättigheter.
45. Fackorganen, UNICEF och FN:s övriga organ har en rättighet och skyldighet att utvärdera och främja genomförandet av konventionen.
- 46.–54. Dessa artiklar behandlar ratificering av och ändringar i konventionen samt konventionens övriga giltighet.

Källa: www.unicef.fi.

7.2. Övrigt material

LITTERATUR

- Kirsi Alila: *Lapsivaikutusten arviointi – kansallisia ja kansainvälisiä näkökulmia*. Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja: 2011:7.
- Anu-Leena Arponen: ”Miten nuo pienet osaa ajatella niin fiksusti?” *Lasten mielipiteitä arkiympäristöstään*. STM, Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiä 1:2007.
- Liisa Heinämäki ja Tapani Kauppinen: *Lapsivaikutusten arviointi kuntapäätöksissä. Työväline kunnille lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen sekä palveluiden suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin*. THL 2010.
- Tapani Kauppinen: *Kuntien tulevaisuus haltuun. Ennakoarvioinnin soveltamiseen vaikuttavat tekijät lautakuntapäätöksissä*. THL:n tutkimuksia 67/2011.
- Kyrkans strategiska dokument och riktlinjer: *Vår kyrka – gemenskap och delaktighet. En mötande kyrka – riktlinjer för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland fram till år 2020. Riktlinjer för fostran, tjänande och mission*.
- Utvecklingsdokument: *Barn i församlingen, Flickor och pojkar i församlingen, Unga i församlingen, Vuxna i församlingen*.
- Lapsen oikeuksien sopimuksen käsikirja*. Unicef 2011.
- Kathleen Marshall – Paul Parvis: *Lasta kunnioittaen. Lapsen oikeuksien sopimus kirkon näkökulmasta*. Lasten Keskus 2009.
- Kirsi Nelimarkka – Tapani Kauppinen: *Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi*. THL 2007.
- Henna Pajulammi: *Lapsi, oikeus ja osallisuus*. Talentum 2014.
- Suvielise Nurmi – Kaisa Rantala (toim.): *Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus*. Lasten Keskus 2011.
- Salme Sundquist – Leena Oulasvirta (red.): *Förhandsbedömning av effekterna av kommunala beslut*. Finlands Kommunförbund. 2011.
- Sirpa Taskinen: *Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi*. Stakes 2006.

MATERIAL PÅ WEBBEN

- Lasten ja nuorten kuuleminen: tietokortit hallinnon tueksi. Nuorisotutkimusverkosto 2014 (pdf) www.otakantaa.fi
- Barn och unga berättar om hur deras rättigheter tillgodoses i Finland: Med adress till vuxna! (pdf) <http://www.lapsiasia.fi/>
- Lasten osallistumisen etiikka – Lapset ja nuoret palveluiden kehittäjinä. Toim. Tiia Hipp ja Kati Palsanen. Lastensuojelun Keskusliitto. (pdf) www.lskl.fi.
- Mitä haluaisit tehdä kerhossa? Lapsen kuulemisen menetelmiä. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. 2014.(pdf). www.mll.fi.
- Osallistavat menetelmät. Tuki- ja virikeaineisto. Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry (pdf) www.ksl.fi.
- Osallistumisen menetelmäpankki. www.lapsiasia.fi.
www.edu.helsinki.fi/lapsetkertovat.
www.lapsiasia.fi.

www.lapsiasia.fi/lapsen_oikeudet/komitean_yleiskommentit (yleiskommentti nro 14 lapsen edun ensisijaisuudesta).

www.lapsivaikutukset.fi.

www.sacrista.evl.fi/bka.

www.sakasti.evl.fi/lava.

www.taksvarkki.fi.

www.thl.fi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Ihmisvaikutusten arviointi, IVA.

www.unicef.fi.

www.valtikka.fi.

